

Logopedo vertinimas atliekant
pirminį ugdymosi poreikių
vertinimą

Giedrė Džiaugienė,
Prienų švietimo pagalbos tarnybos logopedė

2024-11-21

Pirminio ugdymosi poreikių vertinimo forma

- Informacija apie mokinį.
- I dalis:
  - ugdantis(-ys) mokytojas (-ai);
- II dalis:
  - švietimo pagalbos specialistai;
- III dalis:
  - komisijos pirmininkas.

Logopedo vertinimas

- Tartis.
- Foneminė klausa.
- Žodynas.
- Kalbos gramatinė sandara.
- Rišlioji kalba.
- Rašymas.
- Skaitymas.
- Pagalbos poreikis.

Logopedo vertinimas

- Artikuliacinis aparatas:
  - lūpų, liežuvio, gomurio, žandikaulių forma bei judrumas.
- Garsų tarimas:
  - atskirų garsų, atskirų skiemenų, skiemenų eilių tarimas,
  - garsų tarimas žodžiuose, sakiniuose,
  - sudėtingos garsinės skiemeninės struktūros žodžių tarimas.

Logopedo vertinimas

- **Foneminis suvokimas:**
  - ar išskiria garsą tarp atskirų garsų, skiemenų ir žodžiuose,
  - ar skiria panašios garsinės sudėties žodžius,
  - ar išvardina žodžio garsus iš eilės,
  - ar suskaičiuoja žodžio garsų kiekį,
  - ar nustato garso vietą žodyje.
- **Žodynas:**
  - ar pavadina (parodo) daiktus,
  - ar žino apibendrinančias sąvokas,
  - ar nusako daikto ypatybes,
  - ar parenka antonimus, sinonimus,
  - ar pavadina veiksmus,
  - ar nevartoja svetimybų.

Logopedo vertinimas

- Kalbos gramatinis taisyklingumas:
  - ar pasako (sugalvoja) sakinius pagal paveikslėlius,
  - ar sudaro sakinius iš atskirų žodžių,
  - ar pasako sakinyje praleistą žodį reikiama gramatine forma,
  - ar sudaro sakinius su prielinksniais,
  - ar vartojarieveiksmius,
  - ar sudaro priesaginius, priešdėlinius ir sudurtinius žodžius,
  - ar kaito veiksmažodžius laikais, skaičiais ir asmenimis,
  - ar suderina būdvardį ir skaitvardį su daiktavardžiu.

Logopedo vertinimas

- Rišlioji kalba:
  - ar savarankiškai kuria pasakojimą,
  - ar nepraleidžia prasminių siužeto dalių, objekto požymių,
  - ar įvykius plėtoja nuosekliai,
  - ar perteikia pagrindinę teksto mintį,
  - kokius vartoja sakinius,
  - ar kalba gramatiškai taisyklinga,
  - ar kalba raiški ir vaizdinga.
- Vertinamas pasakojimas pagal siužetinį paveikslėlį, paveikslėlių seriją, girdėtą ar paties vaiko skaitytą tekstą, kokį nors patirtą įvykį.

Logopedo vertinimas

- Skaitymas:
  - skaitymo technika,
  - skaitymo raiškumas,
  - klaidų pobūdis,
  - perskaityto teksto supratimas.
- Rašymas:
  - rašysena,
  - klaidų pobūdis.

Kalbos supratimas

- Žodžių supratimas (daiktų, veikslių ir ypatybių pavadinimų supratimas).
- Rečiau vartojamų žodžių supratimas.
- Abstrakčių sąvokų supratimas.
- Perkeltinės reikšmės žodžiai, patarlės, posakiai, metaforos.
- Žodžiu pateiktų užduočių suvokimas.
- Ilgesnių ir sudėtingesnių sakinių supratimas.
- Sakinių reikšmės supratimas:
  - daiktavardžių skaičių ir linksnių supratimas,
  - būdvardžių gramatinės formos supratimas,
  - prielinksnių supratimas.
- Rišliosios kalbos supratimas (girdėto ar perskaityto teksto supratimas).

Kalbos raiška

- Gebėjimas reikšti mintis.
- Pasakojimo struktūra, aiškumas, sklandumas, rišlumas.
- Sakinių taisyklingumas ir žodyno turtingumas.

Galios

- Nurodomi kalbėjimo ir kalbos gebėjimai:
  - artikuliacinis aparatas,
  - garsų tarimas,
  - foneminio suvokimo išlavėjimas,
  - aktyvusis ir pasyvusis žodynas,
  - gramatinės sandaros lygis,
  - rišlioji kalba,
  - rašymas,
  - skaitymas.

Sunkumai

- Nurodomi kalbėjimo ir kalbos mokymosi sunkumai:
  - artikuliacinis aparatas,
  - garsų tarimas,
  - foneminio suvokimo išlavėjimas,
  - aktyvusis ir pasyvusis žodynas,
  - gramatinės sandaros lygis,
  - rišlioji kalba,
  - rašymas,
  - skaitymas.

Galių aprašymas

- *Foneminė klausa gera, buvo taisomas garsų r, s, č tarimas. Kalbėjimo padargai be pakitimų. Tartis pagerėjo, tačiau reikia kontroliuoti sklandų kalbėjimą, taisyklingumą. Silpni foneminės klausos įgūdžiai, gerai nustato atviro skiemens garsus, išvardina nesudėtingų žodžių garsus, juos parašo, skaito skiemenimis. Geba nurašyti tekstą kopijuodamas, su pagalba, pagal analogiją geba sudaryti naujus žodžius, juos nurašyti. Žaisdamas kuria siužetą ir pasakoja, sukuria pasakojimą pagal paveikslėlių seriją. Žino pagrindines abstrakčias sąvokas, nustato priežastinius ryšius. (2 kl.)*
- **Rekomenduojama taisyti taip:**
- Kalbėjimo padargai be pakitimų. Tartis pagerėjo, buvo taisomas garsų r, s, č tarimas. Gerai nustato atviro skiemens garsus, išvardina nesudėtingų žodžių garsus, juos parašo. Žino pagrindines abstrakčias sąvokas. Pagal analogiją geba sudaryti naujus žodžius. Geba nurašyti tekstą kopijuodamas. Žaisdamas kuria siužetą ir pasakoja, sukuria pasakojimą pagal paveikslėlių seriją. Nustato priežastinius ryšius. Skaito skiemenimis.

Sunkumų aprašymas

- *Silpni garsinės analizės ir sintezės įgūdžiai. Rašant diktantą, praleidžia raides priebalsių samplaikose, nežymi sakinio ribų. Žodynas skurdus, nevartoja vaizdingų žodžių, pasikartojantys būdvardžiai, veiksmažodžiai, mažai prielinksnių. Nesuvokia daugelio žodžių prasmės. Kuriant pasakojimą pasitaiko žodžių derinimo klaidų, skaito skiemenuodamas, nesidomi skaitomu tekstu, užduodant teksto suvokimo klausimus, spėlioja atsakymus. (2 kl.)*
- **Rekomenduojama taisyti taip:**
- Silpni foneminės klausos įgūdžiai. Silpni garsinės analizės ir sintezės įgūdžiai. Žodynas skurdus, nevartoja vaizdingų žodžių, pasikartojantys būdvardžiai, veiksmažodžiai. Nesuvokia daugelio žodžių prasmės. Kuriant pasakojimą pasitaiko žodžių derinimo klaidų. Skaito skiemenuodamas, nesidomi skaitomu tekstu, užduodant teksto suvokimo klausimus, spėlioja atsakymus. Rašant diktantą, praleidžia raides priebalsių samplaikose, nežymi sakinio ribų.

Logopedo vertinimo išvada

- Dėl ko reikalinga pagalba:
  - nurodomas kalbėjimo ir kalbos sutrikimas.
- Kokia pagalba reikalinga:
  - nurodoma kokio intensyvumo ir trukmės pagalba reikalinga.

Kalbėjimo ir kalbos sutrikimo išvada

- **Fonetinis sutrikimas: fonetinė artikuliacinė dislalija.**
- **Reikia rašyti: Fonetinis sutrikimas (fonetinė artikuliacinė dislalija).**
- **Fonologinis sutrikimas (kalbos išraiškos sutrikimas).**
- **Reikia rašyti: Fonologinis sutrikimas (foneminė akustinė dislalija).**
- **Nežymus kalbos neišsivystymas (foneminė akustinė dislalija).**
- **Reikia rašyti: Nežymus kalbos neišsivystymas (kalbos išraiškos sutrikimas).**
- **Specifinė kalbos raida dėl sąvokinio mąstymo plėtojimosi spragų.**
- **Specifinės kalbos raidos išvados mokyklos logopedas negali rašyti, ją rašo PPT logopedas.**
- **Mokymosi sutrikimas (rašymo).**
- **Tai specifinių mokymosi sutrikimų išvada, rašoma PPT išvadoje apie specialiųjų ugdymosi poreikių grupę.**

Rekomendacijos kalbos ugdymui

- <https://mkarkos.lt>>dokumentubankas
- <https://emokykla>>medziaga

